

(ร่าง)

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง”

พ.ศ.....

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการเห็นสมควรแก้ไขปรับปรุงระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาให้ชาวไทยในเขตภูเขา ได้มีความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้น เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยได้อย่างเป็นสุข มีความรักและหวงแหนในความเป็นไทย มีความภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและสังคมไทย เป็นการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงและเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำ จึงได้กำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับชาวไทยในเขตภูเขาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๔๖ และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๑๒ กระทรวงศึกษาธิการ จึงวางระเบียบการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ดังต่อไปนี้

๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” พ.ศ.....”

๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

๓ ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา พ.ศ.๒๕๓๐

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัด หรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

๔ ให้เรียกชื่อย่อของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ว่า “ศศช.”

๕ หลักเกณฑ์ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ให้ดำเนินการดังนี้

๕.๑ จัดในชุมชนบนพื้นที่สูงที่มีประชาชนอยู่เป็นหลักแหล่ง

๕.๒ จัดในชุมชนที่มีความพร้อมและความต้องการ โดยคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานของรัฐเห็นสมควรให้จัดตั้งขึ้น

๕.๓ เป็นพื้นที่ที่ประชาชนขาดโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๕.๔ เป็นพื้นที่ที่ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ชุมชนมีสภาพปัญหาที่ซับซ้อน ต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต

๖ การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ให้ดำเนินการจัดตั้งเป็นรายหมู่บ้าน หรือหย่อมบ้านตามการปกครองส่วนท้องถิ่น เรียกชื่อว่า “ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” บ้าน.....” โดยระบุชื่อหมู่บ้านต่อท้าย

ให้รวมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง”ตามวรรคหนึ่ง หลาย ๆ หมู่บ้านขึ้นเป็นกลุ่มหมู่บ้าน โดยกำหนดให้หมู่บ้านหนึ่งเป็นหมู่บ้านหลัก เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารจัดการและการส่งเสริมคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นศูนย์รวมในการดำเนินงานและให้หมู่บ้านอื่นเป็นหมู่บ้านบริวารเรียกชื่อว่า “กลุ่มหมู่บ้าน.....” โดยระบุชื่อหมู่บ้านหลักต่อท้าย ในกรณีที่ไม่สามารถรวมกันเป็นกลุ่มหมู่บ้านได้ ให้ชี้แจงและขออนุมัติต่อผู้มีอำนาจจัดตั้ง

๗ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” และมีหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (กศน.อำเภอ) รับผิดชอบดำเนินงาน “ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง”บ้าน.....”ในแต่ละแห่งในพื้นที่ที่รับผิดชอบของสถานศึกษา โดยจัดให้มีเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” เพื่อบริการแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๘ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมีอำนาจอนุมัติจัดตั้ง ยุบเลิก รวมทั้งเปลี่ยนแปลงกลุ่มหมู่บ้านและเมื่ออนุมัติให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วให้รายงานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย(สำนักงาน กศน.) ทราบภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันอนุมัติ

การอนุมัติจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ที่ต้องใช้อัตราครูอาสาสมัครเพิ่มเติม ต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ก่อน เพื่อผูกพันกับอัตรากำลังครูและค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ที่จะจัดตั้งขึ้น

๙ การดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ให้มีสถานะเป็นกิจกรรมของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนั้น ๆ

กิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” เป็นการจัดการศึกษาชุมชนที่สอดคล้องกับสภาพและตอบสนองการพัฒนาชุมชนทั้ง ๓ รูปแบบกิจกรรมคือการศึกษาพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้กับทุกคนในชุมชนนั้น ๆ

๑๐ กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” คือประชาชนทุกคนในชุมชนที่ไม่ได้รับการศึกษา และมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายผู้ใหญ่ รวมถึงกลุ่มเป้าหมายวัยเรียนที่ไม่สามารถเข้ารับบริการการศึกษาจากหน่วยงานที่รับผิดชอบได้

๑๑ ให้มี “ครู” ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ในหมู่บ้านหรือหย่อมบ้านที่ได้รับมอบหมายลักษณะประจำในชุมชน

๑๒ ให้มี “ครูนิเทศก์” ทำหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลการดำเนินงานของกลุ่มหมู่บ้านและประสานงานระหว่างหมู่บ้านหลักกับหมู่บ้านบริวาร ให้คำแนะนำช่วยเหลือ รวมทั้งเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ในกลุ่มหมู่บ้านที่ได้รับมอบหมาย

๑๓ คุณสมบัติของครูและครูนิเทศก์ มีดังนี้

๑๓.๑ ครูมี ๓ ประเภท คือ ข้าราชการ พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง (ตามที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย “สำนักงาน กศน.”)

๑๓.๒ คุณสมบัติการศึกษา

๑๓.๒.๑ ครู มีวุฒิต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ ๖ หรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์การสอนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ไม่น้อยกว่า ๒ ปี โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.)

๑๓.๒.๒ ครูมีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาอื่นและผ่านการอบรมวิชาชีพครู

๑๓.๓ ครูนิเทศก์มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีและผ่านการเป็นครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” มาไม่น้อยกว่า ๓ ปี

๑๓.๔ มีคุณสมบัติทั่วไป (ตาม พรบ.ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗)

๑๓.๕ ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมเพื่อเป็นครูหรือครูนิเทศใน ศศช. ตามโครงการหรือหลักสูตรตามที่สำนักงาน กศน. กำหนด

๑๔ การบรรจุ แต่งตั้ง และถอน หรือพ้นสภาพของครูและครูนิเทศก์ ให้ดำเนินการตามระเบียบของทางราชการ

๑๕ การสับเปลี่ยน โยกย้าย ครูและครูนิเทศก์

๑๕.๑ การโยกย้าย สับเปลี่ยนครูและครูนิเทศก์ภายในอำเภอและจังหวัดเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด(สำนักงาน กศน. จังหวัด)

๑๕.๒ การโยกย้ายสับเปลี่ยนครูข้ามจังหวัดเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.)

๑๖ ให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (ศูนย์ กศน.อำเภอ) รับผิดชอบจัดการศึกษาชุมชน ของศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง”ในเขตอำเภอนั้น ๆ และรายงานผลการจัดกิจกรรมให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด (สำนักงาน กศน. จังหวัด), สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาค (สถาบัน กศน.ภาค) และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ทราบ

๑๗ ให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด (สำนักงาน กศน. จังหวัด)กำกับ ติดตามและสนับสนุนพัฒนาครู หลักสูตร สื่อ และการจัดการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง”

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาค ศึกษาวิจัย พัฒนาครู หลักสูตร สื่อ และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และรายงานผลให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามวิธีการที่กำหนด

๑๘ ให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ(ศูนย์ กศน.อำเภอ) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด (สำนักงาน กศน.จังหวัด) สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาค(สถาบัน กศน.ภาค) และศึกษานิเทศก์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทำหน้าที่นิเทศ สนับสนุนการจัดกิจกรรมศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” และหรือหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้องร่วมการนิเทศสนับสนุนการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามความต้องการของหมู่บ้าน และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการเป็นพลเมืองดีของสังคม

๑๙ การจัดการศึกษาชุมชนสำหรับกลุ่มเป้าหมายให้คำปรึกษาถึงสภาพ ปัญหา ความต้องการและบริบท เพื่อให้ทุกคนได้เข้าถึงการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของแต่ละคน เป็นการศึกษาตลอดชีวิต เน้นการมีส่วนร่วม

ร่วมของชุมชนในการเรียนรู้เพื่อให้สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม โดยใช้หลักสูตรของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ที่พัฒนาให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

๑๙.๑ การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การจัดการศึกษาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

๑๙.๒ การศึกษาต่อเนื่อง เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต อาชีพ การดำรงชีวิต สังคม ชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย บริษัท และวิถีชุมชน

๑๙.๓ การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดการกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ที่สอดคล้องกับวิถีของตนเอง โดยผ่านสื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคม ชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑๙.๔ การศึกษาหลักสูตรส่งเสริมการรู้หนังสือ และการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาไทย

หลักสูตร สื่อการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียน การย้ายสถานที่เรียน การจบหลักสูตร และหลักฐานการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ว่าด้วยการนั้น

๒๐ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหลักสูตรให้สถานศึกษา ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด (สำนักงาน กศน.จังหวัด) และหรือสถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาค (สถาบัน กศน.ภาค) พัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ให้เสริมสร้างทักษะการคิดเป็น การพึ่งตนเอง และการวางแผนการพัฒนาของตนเองในแต่ละชุมชนทุกกิจกรรม

กระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” เน้นการใช้วิธีเรียนรู้แบบบูรณาการ สอดคล้องกับวิถีและสภาพจริงของกลุ่มเป้าหมาย ให้ผู้เรียน ชุมชนและเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการจัดกระบวนการเรียนรู้

๒๑ การจัดการกิจกรรมการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กวัยเรียนระดับประถมศึกษา

๒๑.๑ เด็กก่อนวัยเรียนให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร และวิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และสอดคล้องพัฒนาการเด็ก ให้มีความเจริญที่เหมาะสมตามวัยและพัฒนาการ โดยประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายร่วมจัดการศึกษา

๒๑.๒ เด็กวัยเรียนระดับประถมศึกษา ให้ใช้หลักสูตรของสำนักงาน กศน.ที่ได้รับการอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยสถานศึกษาร่วมกับสำนักงาน กศน.จังหวัดพัฒนาหลักสูตรและวิธีเรียนแบบชั้นเรียนโดยคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กตามช่วงวัย พัฒนารายวิชาเลือกที่สอดคล้องกับวิถีชุมชน โดยมีเวลาเรียนระดับประถมศึกษาไม่น้อยกว่า ๖ ปี

ทุกรายการที่ระบุนอกเหนือจากการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยเรียน ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ว่าด้วยการนั้น ๆ

๒๒ สื่อการเรียน กิจกรรมการเรียน การวัดและประเมินผล การจบหลักสูตร การออกหลักฐานการศึกษา และรายละเอียดการจัดการเรียนการสอนแต่ละหลักสูตร ให้เป็นไปตามระเบียบนั้น ๆ

๒๓ การดำเนินการใด ๆ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงศึกษาธิการก่อน จึงจะดำเนินการได้

๒๔ ให้เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (เลขาธิการ กศน.) รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ